

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godinë K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Poslovni broj Pr VI 5992.

U IME NJEGOVA VELIČANSTVA CARAI

C. k. Sudbeni Dvor I. Molbe u Šibeniku, kao nadležno sudšte u tiskovim poslovima, rješavajući o predlogu 4. tek. poglavlja broj 5991 c. k. Državnog Odvjetništva u Šibeniku, u nepravnoj sjednici.

SUDIO JE:

I. Sadržaj diela članka „Jedna šesdesetogodišnjica“ što počinje rječima „A na 29“ i svršava rječima „što naučimo“, uvrštena u trećem stupcu treće strane časopisa „Hrvatska Rieč“ broj 252, a objelodanjena u Šibeniku dne 4. srpnja 1908. tiskom tiskarne „Hrvatska Tiskara“ i kojemu je odgovorni urednik Josip Drezga, ima obilježja zločina po §§. 63. i 64. K. Z.

II. Potvrđuje se objavljena zapljena, te se zabranjuje razpucavanje zapljenjenog diela članka.

III. Određuje se uništenje zapljenjenih otisaka, kao i onih, koji bi bili susjedno zapljenjeni, rastav odnosa tiskarskog slova i objelodanjavanje ove osude u sliedećem broju časopisa.

Razlozi:

Sadržaj diela gori navedenog članka ima sva objektivna obilježja zločina po §§. 63. i 64. K. Z. Stoga u smislu §§. 493., 485., 486. K. P. i §§. 36. i 37. zakona o štampi, sudjeno je kao u osudi.

C. K. OKRUŽNO SUDIŠTE, ODIO VI.

Šibenik, 4. srpnja 1908.

Velzek.

Politika pokušaja.

Pred koju godinu reklo se: ovako ne ide, treba promieniti. Proti politici austrijske vlade htjelo se uvesti odpor naroda potlačenih, te neki stali raditi o približenju sa „Talijanima“, Magjarima i t. d. To je dovelo, kako je poznato, do ugovaranja sa predstavnicima tih naroda, ali kakove praktične koristi od svega toga nije bilo, nego možemo kazati, da su ti dogovori bili za Hrvate štetni u koliko su pospjeli izmijenje Magjara sa Bečom.

Nakon toga izmirenja Hrvati su izigrani te podpuno prepušteni sili i bahatosti jačih susjeda.

Reklo se tada: parlamentarnim putem Hrvati će prisiliti Magjare i Beč na popuštanje. Nu tim putem ne ide. U Beču se do prave borbe i ne dolazi, a u Pešti su Hrvati posve svladani. Magjari postavljaju za bana Rakodczaya, razpisuju nove izbore, gde vladu, postavljaju za bana Raucha, uzakonuju svoj jezik na željeznici, vlada se bez sabora, bez zakona, absolutistički, uvadaju se novi porezi i uobće stvarat će se novi zakoni kakovi i kad im se sviđi.

Da će biti u takozvanom zajedničkom saboru uvijek kako Magjari hoće, to je posve razumljivo, jer je njihova ogromna većina, a to se je i vidilo, tako da o tom nema više nikakove dvojbe. Sama uobraženost i umišljenost može misliti, da će se ovo stanje u Pešti promieniti i da će Hrvati na temelju nagodbenih zakona, dakle preko tog zajedničkog sabora, doći do svojih prava. Tko o tomu sanja nije ozbiljan, hladan političar, ne zna ni najjednostavnijeg računa, da manjina proti ogromnoj većini mora biti uvijek slabija. Četrdeset proti četrdeset nije nego desetina, a desetina nije nikad ništa če kada biti jača od cjeline.

Ovo je tako jasno, da se je čuditi naprima, koje poduzimlju koalicione stranke u Pešti. Jer zar nije očito, da je temelj, na kojem one rade, bez ikakvog uporišta?

U tomu bi ih mogao podučiti zakon o jeziku na željeznici, zakon o porezu na žesti, pa i način vladanja u Hrvatskoj. Ban Rauch je postavljen da čuva današnju nagodbu, i on to vjerno čini, pa je i imenovan tajnim savjetnikom samo da taj zakon može što uspješnije braniti proti svima, koji se ne pokoravaju volji Magjara.

Govoriti o nemilosti, u kojoj se nalazi Rauch prema predpostavljenim, o nepovjerenju, koje oni o njemu imaju, dogovarati se proti njemu sa vladodržcima, nema smisla, a nema ni vrijednosti. To je samo obmanjivati sebe i narod, te izgovarati ponos svoj narodni pred silnicima, koji sve poduzimlju, da učvrstade današnju vladu nad Hrvatskom.

Nu ovom politikom u peštanskom saboru postizava se još nešto veoma štetna za Hrvatsku. Vidilo se, da se uspjeha nema i ne može imati nikakova,

ali učestvovanjem, drugovanjem, razpravljanjem, recimo i opiranjem u peštanskom saboru postizava se, da hrvatski posloviti sve to više prelaze na magjar. tlo da važnost sabora, bana i ostalih hrvatskih ustanova gube od svoje vrijednosti, da stranke, koje su za uzpostavu hrvatske države države, pretvaraju se u posve oportunističke. A kad se sve to u jedno skupi, dolazi se do zaključka, da se misao unionistička, magjarska, pod vidom oporbe, sve to više jača. Jer nije magjaronstvo samo misao, nego je magjaronstvo i svako djelo političko, koje povećava magjarsku vlast nad Hrvatskom. A sudjelovanje, kakovo je danas u Pešti, tu vlast bez dvojbe povećava i to ne što bi hrvatski delegati za to bili, nego za to, što oni nisu kadri nijedan čin Magjara zapriječiti. U stvari, dolaze Magjari uz današnju oporbu do istih uspjeha, do kojih su dolazili uz puzanje magjara.

Koliko god se dakle uzveličavalo držanje hrvatskih delegata u Pešti, njihova prisutnost tamo, pa bila i oporbena, samo uzakonjuje sve, što se proti Hrvatskoj poduzimlje. Radi toga Magjari mogu biti veoma zadovoljni i sa Rauchom i sa strankama, koje ga nehotče podupiru, jer činom posvećuju ustanove nagodbe.

Nami je žao, da je među tim strankama i jedan dio stranke prava, jer i ova, pa bilo i proti njezinoj volji, pa bilo i proti njezinim izjavam, pa bilo i uzprkos njezinog djelovanja, utvrđiva nagodbeno stanje.

Čim se vidilo, da koalicija u Pešti ne može ništa i sama je mogla doći do zaključka, da je ona tamo za stvar hrvatsku suvišna. Ona bi do tog zaključka mogla još i danas doći. Pokušaj, koji je ona poduzela nije uspio, pa treba da i svrši, jer nema ni izgleda, ni mogućnosti da bi mogao uspjeti.

Hrvatske stranke, koje hoće da rade za samosvojnost Hrvatske, ne smiju da svojim političkim djelovanjem utvrđuju uvjerenje i kod Magjara i kod ostalih naroda, kao da Hrvatska mora biti utopljena u magjarsko parlamentarno more. Hrvatska ima i svoj sabor i svoj narod.

Hrvatske stranke, koje hoće da rade za samosvojnost svoje domovine, treba da za tu samosvojnost i rade. A kad ta radnja nije moguća u Pešti, njihova je dužnost tu radnju u Pešti ostaviti i raditi kod svoje kuće.

U Pešti je bio samo politički pokušaj, a u Hrvatskoj je narod, koji treba da svoju samosvojnost izvoštiti. U Hrvatskoj je trajna radnja: organizacija politička, gospodarstvena, prosvjetna, financijska: organizacija odpora i borbe na hrvatskom tlu: organizacija da Magjar ne izmori narod, a Rauch da ga ne uspava.

U Hrvatskoj je sabor, izbori, narod bez čigove volje i sudjelovanja Magjari ne mogu ništa. Pripravljat svoj narod na borbu i organizirat ga tako, da odlučuje u izborima na temelju sveobčeg prava glasa, u smislu hrvatske državne samosvojnosti, u smislu dakle stranke prava, jedina je politika, koja nije politika pokušaja. I za to je jedina uspješna.

Glad na vratima.

I.

Tužna slika.

Sa svih strana pokrajine, a naročeb pako iz zagorja, primamo žalostnih vijesti. Žita nema ni za sjeme, kukuruza ni za slamu, lozu uništila filoksera, bajam, višnju ofurio mraz u ranom proljeću, duhan ubila suša, kamatnik traži svoje, porez se plati mora, pa kud gora nevolje! Blago je narod morao prodati, jer ga preko zime ne bi imao čim da prehrani i radi toga bi pokrepalo. Kad je prodao blago, ostao je bez vune, bez gnoa, bez mleka, bez sira, a što je glavno bez ikakove podpore u koju se je uzdao, kad ga crna zima stigne. Obitelji, koje su nalazile na stotine kvarata žita, te imali hrane za cijelu godinu, a i za prodaju, ove godine nemaju ni za osam dana, te jur dolaze

u grad, da prodadu blago i hranu kupe. Dosta nam je napomenuti, da svake sedmice dolaze samo u Šibensku luku po dva parobroda krčata žitom i kukuruzom. U samom Drišu se dnevno prodaje po jedan vagun samog kukuruza.

Ima mjesta u kojima nazad 10—15 godina bilo je do 2 milijuna forinti gotova novca, a danas ima 2 milijuna duga.

Pravo je čudo otklen naš siromašni puk namiče više novac da hranu kupi. Još je jedina utjeha ta, da nam je narod zdrav i prometan, a ima i po koja radja da može bar jedan član porodice dobiti dnevnicu, da pure kupi za svih, ali što će biti kad udari groznica pred jesen, što će nam od naroda biti, kad učini čiča zime, kad bura počne duvati, a kruha u kući nema?

Sablasi glada.

Pred našim očima crna nam se slika prikazuje, da crnija biti ne može. Glad, ta kud ćeš strašnije rieči? Glad u Dalmaciji, to je doduše nešto nevjerojatno, nešto nečuvano, a ipak je tako.

Što je uzrokom tome? Doduše žalostne elementarne nepogode, koje su zadesile našu pokrajinu ove godine, doista su ovom dopriniele, ali svaki onaj, koji je pratio naš ekonomni pokret, mogao je već od više godina predviđati, da ćemo jedan dan do ovaoga doći t. j. da će Dalmaciju zadesiti obća bieda od koje ćemo se teško moći izbiti.

Vladin dio.

Već prije nesretne klauzule bilo nam je zlo, tako, da je sama vlada naša shodnim imenovati poljodjeljskog nadzornika i povjeriti mu izradbu osnove za ekonomno podignuće Dalmacije. Na kome se stepenu nalazilo se poljodjelstvo u našoj zemlji, najbolje nam kaže u svojoj nacrt-osnovi sam g. Zotti. Po njegovoj osnovi danas je Dalmacija imala izgledati pravi perivoj, morala se je ekonomski preporoditi, morala je biti na vrhuncu ekonomnog napredka, a na žalost nama evo prieti glad i to još u jubilarnoj godini.

A kako to? Malo historije. Namjesto da je centralna vlada odmah stala da nacrt-osnovu Zottia sprovede u djelo, ona nam je narinula klauzulu, koja je nas upropastila, a centralnu vladu pomogla, rinući u njezine bogate riznice 70 milijuna forinta.

Filoksera.

Kad je prestala klauzula, zadesile su nas druge nevolje. Pokrajine, koje su bile okružene filokserom, obnovile su svoje vinograde tako, da imaju vina ne samo za kućnu potrebu nego za izvoz, tako da nam je vino stegnuto mal ne na sami lokalni potrošak, već na cijeloj cijeni, koje podnipošto nisu u razmjeru sa troškovima skopčanim za obradivanje vinograda. Ovo je kako se vidi samo po sebi veliko zlo, a ako k o ovome još nadodamo filokseru, koja je uništila dobru trećinu naših vinograda, tad nam je jasno da nas je nevolja koja pošteno za vrat uhvatila.

Druge izruke.

Kako je sa vinom, tim glavnim našim proizvodom, tako nam je i sa uljem. Ulje naše ne može da uzdrži u trgovini utakmicu, kao ulje za začim, već kao prosim materijal, koga na žalost sve više nestaje s razloga, što se masline uslied obnove vinograda sve to više izkorenjavaju, te s toga što s primitivnog gojenja nereditovito i slabo radjaju.

Kako nam je sa ovim dvama našim glavnim proizvodima, tako je i sa svim ostalim. Nijedan naš proizvod, nijedna naša kulturna grana privrede nije ne samo na vrhu napredka, da li nije ni na stepenu, da se možemo na nju osloniti u nevolji i potrebi. Ovo je žalostna, ali istinita činjenica, koja mora svakog sina ove zemlje da u duši zabolji.

Tko je kriv?

Tko je kriv ovom našem zlu? Tko je kriv da nas glad, golotinja i bosotinja bije? Jesmo li mi sami pojedinci? Je li narod u obće? Ne. Krivi su u prvom redu oni, koji su smatrali, a na žalost smatraju još i danas

Dalmaciju zemljom buntovnika i prevratnika, te držeći je takovom u nju su slali same ljude, koji se bave politikom, a koji nemaju ni pojma o narodnom gospodarstvu, slali su i ponajještivali po raznim kotarima poglavare, koji mjesto da se bave proučavanjem ekonomnih narodnih potreba, uzeli su kao svoje peto evanđelje patentu Bakovu, te njom lupaj lievo i desno protiv svakog onoga, koji bi se usudio samo upozoriti ih na njihove dužnosti naprama narodu koji ih plaća. Mismo više nego uvjereni, da su poglavari raznih kotara u pokrajini u ovo sto godina vršili dužnost, kako su morali t. j. da su se oni bavili ekonomnim proučavanjem Dalmacije i činili predloge centralnoj vladi, bar deseti dio onoga što su činili za kasarne, oružništvo, finance itd. da se mi ne bi danas imali bojati ne samo gladi, nego da bi mogli pjevati i prkositi svakoj oluji, koja bi nad nam prišla u ekonomnom pogledu.

Kad diete ne plače, majka ga se ne sjeća, a tako nam je i ovdje. Dalmacija, kao šesta strana svieta udaljena od Beča, malo je komu tamo i pala na pamet, kad bi se dielili milijuni za ekonomni procvat pojedinih pokrajina, a to stoga, što ljudi na upravi zemlje nisu znali, nisu se u gospodarstvo razumili, kao što se na žalost ne razume ni danas.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 6. srpnja.

Nakon nešto oživiljeg razpravljanja u novinstvu o tečaju pregovora izmedj magjarskih zastupnika i nekjih hrvatskih delegata za rješjenje spora izmedj Ugarske i Hrvatske, nakon objavljenog prekinuća tih pregovora nastupila je i u javnom političkom amošnjem životu prilično mrtva sezona. Razgrtna je još jedna nit u slabom tkivu hrvatsko-magjarskih odnosa, te je položaj znatno pogoršan. Krivnja je i opet jedino na magjarskoj strani, jer ti Magjari u svakom svom pregovaranju ukazuju spočetka umiljato lice, pa ga odmah mrko nakisele, netom druga strana hoće samo da dokaže, da ima prava na svoj život. — U tome su stari majstori, pa nije ni čudo, da im se sada još više izjalovljuju svaki pokušaj, svaki naprezaj prevladjivanja nad drugim narodima, jer su ovi poučeni gorkim izkustvom, postali ne samo oprezni, već i svjestijni.

Zahtjevi hrvatskih delegata nisu ni najmanje prekoračili granice mogućnosti za mirno rješjenje spora. Bio je prikazan modus vivendi, koji je bio skoro prihvatljiv i koji bi bar za njeko vrijeme bio ublažio neprijatno razpoloženje, stvoreno u Hrvatskoj uslied nelegalnog postupka Wekerleove vlade.

Za pregovora bila je postignuta sloga u ovim tačkama: Sadržaja vlada u Hrvatskoj ima da odstupi, a zamienit će je privremena, te novi ban imat će prije svega da izjavi u saboru, da je odgovoran hrvatskom saboru; da izmedju Hrvatske i Ugarske postoji državna zajednica, a nipošto državno jedinstvo; da se jezično pitanje već po samoj nagodbi smatra rješjenim i da stoga nema doći pred kraljevinske odbore. — Osim toga tražilo se hrvatske strane da se naredbenim putem popravte teže nagodbene povrede. Privremena vlada imat će provesti njeke važne zakone i viseće reforme, nako čega sabor će bit razpušten, a novi izbori provedeni po novom izbornom redu. Novi sabor izabrati će regnikolarne deputacije za uređenje spornih pitanja. — Sve bi ovo bilo prošlo, da Magjari ne stavije uvjet, da u novo definitivnoj vladi bude koji od članova bivše magjarske stranke, koji bi služili jamstvom, da novi sabor ne će razkiliti državnu zajednicu. To su hrv. delegati odlučno odbili, na što su pregovori za sada prekinuti.

Bilo je i drugih pregovora u ovom pravcu, ali svi skupa nisu doveli do nikakva praktična rezultata. Medjutu s jedne i s druge strane izjavljuju se, da svi svi ti pregovori nisu bili po načinu vodjenja službeni, što dokazuje, da bi bilo došlo jednako do neuspjeha sve da je i postignut sporazum, jer bi Magjari kod službenog pregovaranja bili opet ostali oni stari Magjari zadajeni imperijalističkim težnjama.

Kako se vidi, položaj je težak, tim više što u Hrvatskoj ostaje netaknuto i nepromijenjeno sve ono, što ozlovoljava i ogorčuje narod i njegovo predanostništvo, a k tome došla je u zadnji čas naredba Košta, kojom se za stalno namještenje željezničkih činovnika svih struka zahtjeva poznavanje magjarskog jezika, čim se baš drakonski provodja poznata mrzka željezničarska pragmatika.

Medjuto Rauch goni svoju bez obzira na narod, na zastupnike i na sebe. Kulmen njegove drzovitosti i cinizma objašnjuje se u njegovoj naredbi županijskoj oblasti u Gospiću, da zahtjeva biti svečano dočekan pri njegovu dolasku u Liku za tobožnje ukinuće „malte“.

Dok ovako stvari stoje svaka nesuglasica medju do sad složnim narodnim zastupstvom bila bi kobna, jer bi očito išla u račun Magjarima. Oni su još prilično mirni, a dosta zabrinuti, jer vide, da u Hrvatskoj danas ne mogu tjerati mak na konac, ali bi odmah sutra u slučaju kakvog razdora, ukazali svoj rog i poklopili još teže Hrvatsku. Oni to nastoje, idu za tim svim mogućim sredstvima i načinima, a ako im padne na lipek na toga će pasti narodno prokletstvo. Kroz kratko vrijeme razkrinkat će se bez sumnje još bolje ljudi, koji se ne žacaju bit izmečari tudjeg gospodstva u Hrvatskoj.

Mogu vam javiti s osobitom sigurnošću, da će koalicija sada započeti sustavim agitacionim radom u pokrajini, jer hoće da narod bude pripravan na najžešći odbor u slučaju da se položaj još više pogorša i da se onemogućio odgovodni pregovori za rješavanje magjarsko-hrvatskog sukoba. O svemu ću vas u svoje vrijeme izvjestiti.

JADNO STANJE NAŠIH IZSELJENIKA.

Boško B. Novaković, austrijski podanik, rodom iz Dalmacije, a namješten kod Međunarodne Banke u Jongstownu, s sjevernoj Americi, upravio je pismo na namještenstvo u Zadru, gdje u najcrnjim bojama prikazuje jadro stanje, u kojem se nalaze razni izseljenici zbog težkih ekonomskih prilika i nestašice rada u državi Okio. „Nije moguće — kaže se u tom pismu — ocrtat bijedno stanje izseljenika. Bez jedne pare, razderanih cipela i odiela, kao izvan pameti dolaze u naš ured i traže zarade, ali nije nitko u stanju da im je dade, jer je rad zastao. — Kad im se odgovori: „braćo, nema posla!“ — tada nastaje tuga, a mnogi dolaze i do plača.“

Obziruci se pak napose na očagne prilike izseljenika iz Dalmacije, koji se još većma pate zbog nepoznavanja jezika, pomenuti naš zemljak dodaje:

„Teško se doimri srca jednog čovjeka, kad vidi svojeg zemljaka, gdje se tuži, da nije već od dva-tri dana pojeo ni parče hljeba. Stanje izseljenika nije moguće opisati — za to je vrlo zgodnija riječ: užasno, nesretno i žalostno! Njho su slabe nade, da će se položaj poboljšati, te ako radi i započne, to će biti namješteni oni, koji su prije kod industrijalnih poduzeća radili i koji posjeduju „ček“ od istog društva. Najstabiliji su izgledi za one, koji istom dolaze; ti će morati skapati od gladi, ne bude li rodbinske ili prijateljske pomoći.“

Pogledom na gore navedeno, i sudeći po viestima englezkih novina, nema izgleda, da će se položaj za naše emigrante naskoro poboljšati.

Naseljivanje u južne krajeve Sjedinjenih država. — Prilike izseljenika u južnim krajevima Sjedinjenih Država nisu još takve, da bi se moglo savjetovati izseljenicima, da tamo sele. Pojedina poduzeća južnih država obavljaju preko ureda posredovanja za radnju u New-Yorku radnike, koji odmah po svojem dolasku osjećaju da nisu u stanju da podnesu radnje u tropičnim blajtima Floride ili u terpentinskim šumama Alabame, da ne mogu toliko zaslužiti, da vrate gospodarima predumijeni novac za put. Savezne vlasti Sjedinjenih država podigle su tužbu proti preduzetnicima južnih država radi prekršajka zakona proti robstvu i proti robiji. Okrivljenici su se obično obradvali tim, da im zakoni njihove države dopuštaju da zadržat radnike koji su im dužni, eventualno i silom sve dotle, dok dug ne budu namirili. Kako se je iz pouzdanog izvora doznalo, posrednički uredi za radnju u New-Yorku šalju svake godine oko 30.000 ljudi u južne države. U jednom je slučaju nadzorna vlast u New-Yorku bila prinuđena, da oduzme dopust jednom od najvećih posredničkih ureda u New-Yorku s razloga, što su se radnicima, koji su tražili radnje, davali neistinite obavijesti o prilikama u onim krajevima. Radnici zbog zdravlja ili radi mlade dobi nisu bili u stanju da vrše tešku službu od njih zahtjevanu. Svi su se morali pri sklapanju

radničkog ugovora obvezati raditi sve dotle, doklegod društvu, u čiju službu stupili, ne namire predumijenu svotu za put, a to sedmičnim odbicima od plaće

No kad je radnik zbog pomanjkanja snage ili s drugih razloga bio prisiljen da se odreće radnje prije nego li je namirio predumijeni mu innos za put, on je postao po zakonima države Floride dužnikom svojeg gospodara, te osuđen na robiju u razmjeru svojih dugova.

Takovi zaduženi radnici, okovani jedan s drugim, upotrebljavaju se za gradnju puteva ili za druge slične radnje, ili se davaju u najam najamnicima, dok traje njihova kazna.

Izseljivanje u Kanadu.

O izseljivanju u Kanadu dobivamo ove vesti: Na temelju nepovoljnih glasova, što su stigli u zadnje doba, opet se opominju svi oni, koji žele da se kao radnici izsele u Kanadu, te ih odvraćamo od te namisli. Ova se opomena tiče svih izseljenika, koji hoće da prodju u Kanadu namjerom da štogod zasluže u obrtnim ili građevnim poduzećima, a uz to i kod gradnja željeznica, pa bilo da je to jedini cilj njihova izseljivanja ili da tim hoće da steknu potrebitu glavnicu, kojom bi se poslije mogli nastaniti kao fermieri u Kanadu. Sada se u pojedinim pokrajinama, a naoseb u Bukovini vodi živa propaganda za izseljivanje u Kanadu. Agenti prikazuju veoma povoljne pri gode radnje te obilate nadnice. Ali to nije ništa tako, Prihode su radnje u obrtnim i građevnim poduzećima u Kanadi za sada riedke više nego ikad, a nadnice sasvim nizke, te s toga je zavladala izmedju austrijskih radnika velika nevolja. Na stošine nezaposlenih radnika bore se gladu, nemaju gdje da stanuju, te su prisiljeni da žive o milodarima. Nemože se stoga premućati, da nove izseljenike čeka najveća bieda. Dogodilo se osim toga, da ga agenti zahtijevaju za prizvo više cene, nego što su zbilja ustanovljene.

Političke vijesti.

Djački kongres u Pragu proti Rauchu. Na djačkom slavenskom kongresu u Pragu bila je primljena resolucija, kojom sveukupno slavensko djaštvo prosvjeduje proti postupku baruna Raucha i vlade sa hrvatskom univerzom i obriče hrvatskom djaštvu u borbi svu moguću pomoć.

Sastanak Tittonja sa Biliowom. „Reichspost“ prima iz Rima, da će italijanski ministar vanjskih posala Tittoni ljetos odputovati u neke njemačke kupke. Onamo da će obrazložiti motive, s kojih bi imala Italija da poprmi stanovito držanje i s kojih bi ona imala da bude obzirna prema stanovitoj franczkoj osjetljivosti.

Hoće li Vilim u Reval ili ne će? Na temelju informacija koje su se mogle da dobiju od ruskog ministra vanjskih posala, može se ona viest koju donieše razne novine, i prema kojoj je njemački car Vilim odlučio da u tekućem mjesecu posjeti cara Nikolu u Revalu, smatrati podpunoma neosnovanom.

Nepouzdanica Masaržiku? Nekoji listovi javljaju, da je česka napredna stranka u Moravskoj zatražila od prof. Masaržiku, da s obzirom na glasovanje za Wolfvog predlog u parlamentu položi mandat.

Pokrajinske vijesti.

„Veletib“ splitski počeo je opet da izlazi dnevom 6. tek. mj. Prekinuće izlazenja bio je povodom premješta tiskarne u nove prostorije.

Za pomorske nauke. Razpisan je natječaj na štipendij od godišnjih 700 K iz nautičke zaklade Marka Radića (prednost imadu mladići iz obćine Bole, odnosno sBraća) i na pet štipendija od 300 K iz dotacije bivšeg zadarskog pitomišta. Potanji uvjeti objelodanjeni su u službenom „Objavitelju“.

Odkriće Dalmacije. Obzirom da u Dalmaciji postoji veliko do sada ne eksploatisano prirodno blago, koje se može izrabiti ne samo k podignuću blagostanja širokih slojeva u Dalmaciji, nego bi moglo također doprinieti i gospodarstvu ciele monarhije, to je vlada već odposlala u Dalmaciju tajnika bečke trg. i obrtničke komore Riedla. Tajnik Riedl je i iscrpivom izvještaju iznio izpadak njegovih predstjudja u Dalmaciji. Ministarstvo trgovine izlo je taj izvještaj na znanje, te kani pokrenuti informaciono putovanje u Dalmaciju austrijskih industrijalaca. Ovim putovanjem ministarstvo trgovine cieni, da će upozoriti austrijske industrijalce na domaću industriju u Dalmaciji, i potaknuti ih pri tomu, da i praktično sudjeluju. Ovo putovanje austrijskih industrijalaca u Dalmaciju, usliediti će negdje koncem rujna, a obuhvatiti će po prilici četrnaest dana.

Englez u Dalmaciji. U englezkoj smotri „John Bull“ jedan englezki putnik pribiočuje svoje utiske sa putovanja po Jadranu. Jako je ozlo-

voljen na buru i na hotele u Trstu, a nema dovoljno riedi da se nahvali Dalmacije. O Dubrovniku kaže: „Kad bih postao absolutistički monarh i bio poslan u prognostvo, izabrao bih sigurno Dubrovnik kao zakonitište posljednjih dana!“

Umrlj. † Krunoslav Tripalo. U sultobu u večer preminuo je u Sinju Kruno Tripalo, donekadašnji sinjski načelnik. Pokojnik je preminuo u najljepšim godinama. Pokosila ga neumitna bolest, kojoj nema lieka. Pokojnik se je bio posvetio vojničkoj struci, ali kad se uvjerio, da taj život nije za njega, izstupio je iz vojništva i došao u Sinj, gdje je poslije malo vremena nasliedio svoga oca na načelničkoj stolici. Neka mu je laka zemlja!

† Pavo Kamenarović. Dne 1 o. mj. preminuo je u Dobroiti starina Pavo Kamenarović, pomorski kapetan, komendator Danilova reda III stepena i bivši načelnik Dobrote i narodni zastupnik na dalmatinskom saboru. u 87. godini svog života. Odmah u početku ustavne borbe svom dušom prionuo je uz narodnu stranku, idejama koje ostao je vjeran sve do smrti. Izicao se je u narodnoj borbi, osobito proti autonomasima, a kasnije talijanasima. Bio je ljubitelj narodne knjige i dobar književnik. Kao domaći pjesnik nadmašio je sve svoje suvremenike u Boki Kotorskoj, tako da mu premcna nema. Nije bilo veselja ili žalosti, svečanosti crkvene ili narodne u Dobroiti, i u Boki, — u svakoj uprav prigodi — a da ne bi naš pjesnik kapetan Pavo Kamenarović zapjevao. Pokojnik je u svom rodnom mjestu u više navrataka obnašao čast obćinskog načelnika i bio je članom svih mjestnih ustanova. Neumorno je radio godine 1859 sa pokojnim biskupom Markom Kalogjerić, da se uzpostavi tisućljetna naša „Bokeljska Mornarica“, koja je bila obumrla. Dobrota je smrću pok. Pava Kamenarovića izgubila jednog od odličnijih svojih sinova. Slava mu!

† Dr. Ljudevit Lauš. Dne 10 lipnja o. g. preminuo je u Ambrigeu, Pa, u Sjv. Americi tamošnji hrvatski župnik Dr. Ljudevit Lauš. Malo će biti Hrvata u Americi, što ih ova viest neće razužiti, jer je Dr. Lauš bio medju američkim Hrvatima veoma poznata i obljubljena ličnost. Mlad je još umro, a velika je šteta, jer je bio veoma naobražen i darovit. Laka mu bila tudja zemlja.

Iz hrvatskih zemalja.

Odstup cjelokupnog karlovačkog gradskog zastupstva. U izvannrednoj sjednici gradskog zastupstva grada Karlovca podnio je gradski zastupnik dr. Edo Lukinić interpelaciju na načelnika dra. Banjavčića, da li je istina, da će on bana baruna Raucha u nedjelju, primiti kao gosta u svoju kuću i kako opravdava ovaj čin, dok obnaša čast gradskog načelnika? Dr. Banjavčić je na to odgovorio, da će primiti Raucha kao gosta u svoju kuću, ali ne kao načelnik, već kao privatna osoba Banjavčić, braneći pri tom Raucha, kao iza Mažuranića prvog hrvatskog bana. Interpelant Dr. Lukinić, nije se ovim odgovorom zadovoljio (kao ni ciele gradsko zastupstvo), veleći, da će tim činom Dr. Banjavčić kao gradonačelnik grada Karlovca osramotiti grad pred čitavom poštenom Hrvatskom. I kada gradonačelnik Dr. Banjavčić nije iza ovog očitog izrazenog nepovjerenja povukao konsekvence — učinioše to gradski zastupnici položivši svi svoje mandate. Prije polaganja mandata zaključeno je još jednoglasno, da gradska obćina nema nikako biti zastupana kod predaje matle Karlovac-Senj slobodnom prometu. Mnogobrojna publika, koja je sa galerije pratila tok sjednice, popratila je odstup zastupnika burim: Abcug Rauch!

Odbijeni Rauchovi kandidati. Jednomu hrvatskomu zastupniku javljeno je iz Rima, da je do sada rimska kurija odbila imenovanje za hrvatske biskupe jedanaestorice kandidata sadašnje vlade rauchovske.

Grad Zagreb dobiti će doskoro pravo, da može sklapati zajmove do iznosa od 15 milijuna kruna uz omota biljegovine, pristojba i poreza. To pravo imala je do sada samo Pešta, a od sada će dobiti Zagreb, Rieka i Požun.

Sprema se štrajk kod Ungaro-Croate. Javljaju iz Senjske Rieke da su kapetani i mašiniste, namješteni kod parobrova ug-hrvat. parobr. društva, prikazali ravnateljstvu svoje zahtjeve glede povećanja plaće i preuredjenja svojih odnosaja prema društvu. Dali su ravnateljstvu rok do 18. ov. mj., da se izjavi. Ako se ne dodje do sporazuma, sva je prilika, da će kapetani i strojari najaviti štrajk. Ne bi nam falilo drugo nama u Dalmaciji!

Slovenske škole u Trstu. Primamo iz Trsta: Mjestni bankarski zavod „Trgovska obrtna zadruka“ kupio je dvie prekrasne palače, koje se prostiru iz ulice Stadion do ulice Acquedotto. U njima će se već početkom dojdue školske godine smjestiti Društvena pučka škola i slovenska trgovačka akademija.

Iz grada i okolice.

Za društvu sv. Cirila i Metoda za Istru primila je mjestna podružnica od „Hrvatskog Sokola“ K 216.62 kao čisti prihod utjeran pri javnoj vježbi na dan Sv. Cirila i Metoda. — Skupljeno u veselom društvu u „Hotel Dinari“ i to na predlog g. Josipa Uduća K 10. — Prigodom krštenja Milke, kćeri Ante Duličića na predlog g. Mate Bujasa bi sakupljeno K 9.03. — Od gosp. Fra. Ž. Donadina K 1.02 nadjenih na putu.

Svega K 236.67
Zadnji izkaz K 257.90
Ukupno K 494.57

Napried za našu Istru!

Javna vježba našeg „Hrvatskog Sokola“ obavljena u nedjelju na Cirilevo i Metodovo na Šubičevcu uspjela je, da nije mogla bolje. Započela je upravo u 5 i pol sati pred mnoštvom gledalaca. Šubičevac je bio poplavljen narodom. Sve su vježbe izvedene po programu uz sudjelovanje „Šibenske Glazbe“ i sve su izpale jedne bolje od drugih na obće zadovoljstvo. Sudjelovalo je i odaslanstvo mandalinskog „Sokola“. Vriedno je spomenuti vježbe I-og odjela na spravama, koje su izazvale obćenito burno odobravanje i pljeskanje. Okolo 8 i pol na večer krenula je sokolska povorka, predvodjena „Šibenskom Glazbom“, sa Šubičeva u grad, te je obašar grad praćena silom naroda i pozdravljena na svim mjestima zanosnim poklicima: Živili naši sokolaši! Krasno je bilo gledati tu krunu četu naših sokola kako ponosno stupa uz veselu svirku glazbe i bengalčinu razsvjetu. Kad se povratila u društvene prostorije progovorile sokolima vodja Kulčić, starešina Dr. Krstelj i učitelj Uduć. Starešina priredjena je burna ovacija. — I materijalni uspjeh ove javne sokolske vježbe treba zabilježiti. Od pristupne cene ostao je čisti dobitak od K 216.62, koje su predane blagajniku mjestne podružnice Društve sv. Cirila i Metoda za Istru. Evala našom „Hrv. Sokolu!“

Konferenciji sv. Vinke od Pavla u Šibeniku udjelio je N. N. prijatelj siromaha, 10 kruna. Upravo mu najsrdačnije zahvaljuje.

Lična viest. General Cvitković nalazi se od ponedjeljka u našem gradu u svom službenom poslu.

Tatari na bivšem „Trtarinu“. Noćas su kapetan i strojar parobroda „Nade“ društva „Dalmatie“ napali na javnom putu kod c. k. pošte na gosp. Erminija Šupuka i Matu Perata, koji su htjeli „Nadom“ krenuti u Zadar, a nisu mogli, jer su vidjeli, da na parobrodu nije sigurno im putovanje. Za to što su se na to tužili kapetanu, ovaj je dozvao strojara i malo zatim pobrzao za rečenom gospodom, da ih napadne. Mate Perat udaren šakom u lice pao je na zemlju. Da nije prispio redarstvo, bilo bi tu posla. — Stvar je prijavljena sudu, može li se što takova trpeti? Zar se na ovaj način hoće da opravdavaju nedostaci parobroda i uprave?

Brzina „Nade“. Prošle noći stigao je ovaj novi parobrod „Dalmatie“ iz Zadra u Šibenik. Na tom putu užio je šest sati. Uzorna brzina ko za prvo putovanje! Noćas je imao krenuti put Zadra, ali nije mu bilo moguće, jer mu se je pokvario stroj. Dobar početak! Uvjeravaju nas, da ne čini ni 7 milja, dok je ugovor za 12.

Krešimirova župa. Očekuje se s dana na dan potvrda pravila za ustrojenje sokolske župe „Krešimirova“, koja će obuhvatat sva okolna sokolska društva nalazeća se u području, što ga obisje okružno sudiešte u Šibeniku. Netom stigne potvrda upričit će se javna sokolska vježba ciele župe i tom prigodom ista će se konstituirati.

Pučka škola u Crnici. Pokrajinska škol. vlast odobrila je ustanovljenje dvorazredne mješovite škole u Crnici, te je ovim udovoljeno opravdanom želji dotičnog predgradja. Pozvani su u isto doba obćina i mjestno školsko vieće, da se zauzmu za shodno školsko pomješće. Dok ovovaliko rado javljamo, nadat se je, da će oni, koji misle podneti ponude za školsko pomješće, prikazat se što prije kotarskom školskom vieću u Šibeniku.

† **Dinko Sponza,** građevni poduzetnik, zet zastupnika Dra. Ante Duličića, preminuo je jučer po podne nakon dugne i teške bolesti u 48-oj godini života. Pokojniku bila laka zemlja, a obitelji i rodbini naše iskreno saučestje!

Očinski liečnik. Dr. V. Lušić-Matković, primarni liečnik okultista u Zagrebu, doći će dne 4. kolovoza u Dalmaciju, gdje će boraviti do 6. rujna za operacije i konsultacije za očne bolesti. Ostati će u Šibeniku od 14. do 17. kolovoza.

Dovoz ugljena. Parobrod Tripkovičeva društva „Dardania“ prispio je krcat ugljena za ratnu mornaricu. Iza kako je obskrbio ratne brodove „Sant Georg“ i „Karlo VI.“, pošao je u Mandalinu da izkrca vas teret od 600 tona.

Telefon. Čajmo, da će do malo dana poći namješavanje telefonske mreže u Šibeniku. Već je i vrieme.

Ratni brodovi „Sant Georg“ i „Karlo VI.“ odlaze sutra iz naše luke.

Kinematograf. Otvoren je sada od 7 do 10 sati. Sutra novi program sa tačkom: Jubilarna historička povorska od 12. lipnja u Beču.

Čipkarski tečaj u Primoštenu. Društvo za umnoženje čipaka i domaćeg obrta u Dalmaciji namjerava uvesti radnju domaćeg obrta čipaka u Primoštenu, gdje, rek bi, da imade tradicionalnih ostataka ove radnje. — Radi se sada samo o tome, da se društvo dadu u selu bezplatno na raspoloženje pomešča za smještaj takovog podružnog zavoda.

Iz Rogoznice tuže nam se na postupanje onog lučkog ureda prema domaćim ribarima, osobito onima, koji love u „vali“. Bilo bi željeti, da se stvar uredi, da ne bude tužaba. Mi smo uvijek za to, da se jednim ribarima olakoti tjeranje tog mučnog obrta, pa ne trpimo, da ih se svojevolum šikanira.

Objesio se. Prekjučer u jutro najden je u svojoj kući u Zatonu obješen o pasu Grgo Mrša, bivši višegodišnji seoski glavar. Občeno se drži, da ga je na taj korak naglavo poremećeno umno stanje, s čega je već bio više vremena zaklonjen u pokraj, ludnici u Šibeniku.

Radi obilja gradiva morali smo izostaviti iz ovog broja nastavak podlistka.

Književnost i umjetnost.

Razsad: Štivo za mladež. Pod tim naslovom otpočela je pod uredništvom marnog omladinskog pisca, učitelja Rudolfa Franjina Magjera izlazi knjižica za mladež u ukusnom formatu. Svaka knjiga biti će za sebe zasebna cjelina i uređena kao almanak. Kartoniranoj knjizi cene 90 para. U I. knjizi zastupani su hrvatski omladinski pisci R. F. Magjer, L. Varga Bjelovarac, Josip Šebečić, Ivan Grohovič, Rudolf bar. Maldini i Šandor Lovišen. Pred sastavcima pojedinih saradnika nalaze se uspjele slike njihovih fotografija.

Gosp. R. F. Magjer uprav zadivljuju svojim izvanredno plodnim radom i nastojanjem oko promicanja omladinske knjige, te se čovjek uprav čudi odakle i kako on smeže vremena i snage za tolik rad. A nije taj rad na odmet, ima stvari, koje zbija imaju svoju cenu i koje ne će izostati iz nijedne antologije omladinske lepe knjige. „Razsad“ toplo preporučujemo.

Moderna biblioteka za krunu. Primili smo sa zahvalnošću 3. broj izdanja ove biblioteke, koji sadrži dramu u 5 činova Henrika Ibsena: „Neprijatelj puka“.

Strossmayerov koledar za god. 1909. Revni odbor se zagrebačkih gospodja za Strossmayerov spomenik i ove godine odlučio, da izda za godinu 1909. „Koledar Strossmayer“, koji će koledarskim svojim djelom kao i svojim kulturnim podatcima, te beletrističkim prinosima udovoljiti potrebama i ukusu najrazličnijih slojeva hrvatskoga naroda. Kako su „Koledari Strossmayer“ za godine 1907. i 1908. bili sjajno opremljeni, tako će to biti i koledar za g. 1909. Koledaru ne će ni ove godine uzkratiti naši najvidljiviji književnici i naučnjaci, te hrvatski umjetnici svoju suradnju. Prema tome nije tek vanjska oprema tome koledaru osigurana, već i njegova sadržina. Što se dakle tiče same kvalitete koledara, to će on i ove godini biti sjajan, te ne će ni u čemu za njim zaostajati, što više — po mogućnosti ga i nadkriti! Za to je nužno, da to poduzeće podupre hrvatsko občinstvo što izdašnije. Kako je svrha tome koledaru, da se Strossmayeru podigne u središtu Hrvatske — u bielom Zagrebu spomenik, to ima nade, da će se naše domoljubno občinstvo to domoljubno namisli i ove godine odazvati, što će bolje moći.

Povjestni spomenici plemenite obćine turopoljske. Od ovog monumentalnog djela, koje izdaje E. pl. Laszovski, izašao je i IV. svezak. Razdoblje od g. 1460.—1895. Svezak se sastoji iz tri poglavlja. U prvome su citirane povelje, u drugom zapisnici turopoljske kongregacije od g. 1571.—1650. A u trećem poglavlju: razprave proti vješticama. Ova krasna knjiga biti će upotpunjena sa povjesti obćine Turopolja koju će sastaviti g. Laszovski u suradništvu sa prof. Dr. Maurovićem.

Razne vesti.

Iz „Južnoslavenske sveze“. Na 4. t. m. u večer ministar predsjednik barun Beck u Beču primio je parlamentarnu komisiju „Južnoslavenske sveze“, sastojću od zastupnika Dra. Laginje, Blankina, Dra. Ploja i Hribara. U konferenciji je bilo govora o vladinoj akciji za južne pokrajine, pri čemu su južnoslavenski zastupnici iztakli svoje želje, osobito glede suše, koja vlada u tim pokrajinama. Barun

Beckeje odgovorio, da će on sve učiniti (?), kako bi se nevolja u Dalmaciji ublažila. Tom prilikom je izjavio ministar predsjednik, da će parlament zasjedati do konca ovog mjeseca.

Jagićeva sedamdesetogodišnjica. Naš učenjak, dvorski savjetnik i profesor dr. Vatroslav Jagić u Beču, slavio je na 6. ov. mij. svoju 60-godišnjicu, kojom mu je zgodom posebni odbor u slavu svršetka njegova učiteljevanja uručio zbornik, u kojem su na tizani radovi, odnoseći se na njegov znanstveni i učeni rad, kojim je toliko proslavio sebe i svoju domovinu.

Nove zak. osnove. Kralj već dao pred-sankciju na zak. osnove za reformu kućarine i za poboljšanje plaće drž. poslužnicima.

Sokolska snaga. „Slavenski sokolski savez“ broji danas upravo oko 100.000 članova. Ljepa je to i snažna narodna vojska koja u disciplini, a još većma i što je najglavnije u oduševljenju ne zaostaje za nijednom redovitom vojskom. Kad se još uvaži da su to sve dobrovoljci te da njihov broj danomice raste, čovjeku mora biti milo na sreću, te mora želiti što više rastuću sokolsku moć.

Naše brzojavke.

Zagreb, Po vjestima, koje stižu ovdješnjim novinama, ciena je pokrajina ogorčena radi bezobzirnog postupka Banjavci u Karlovcu i u Mostanju prigodom prolaska Raucha. — Držanje gradskog karlovačkog zastupstva hvale svi poštenji građani i rodoljubi.

Gospić, 8. Stigao je amo barun Rauch za svečanosti ukinuća mitnica (mašle). Dočekan je svugdje poznatom rugalicom i poklicima: Abzug!

Budimpešta, 8. Parlament se zatvorio iza kako je ovršni zakon primljen u trećem čitanju. Po ljetnim ferijama bit će opet sazvan.

Rieka, 8. Nema nade, da će se izgladiti spor, radi kojega prieti štrajk kapetana i strojara kod ugarsko-hrvatskog parobrod. društva.

Petrograd, 8. Perzijska vlada javlja, da su sad dobri izgledi za ugušenje revolucije. U Taebrišu je prilično mirno.

London, 8. Revolucija u južnoj Americi došla je malo da ne svugdje do cilja.

Hrvatska tiskara (Dr. Krestelj i dr.)
Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Priposlano.*)

U Pendulovom, jednom od najogavnijih listića, stvorenom da napada svajće poštenje, da kleveče sve one, koji u njegov rog ne pušu, listiću, komu je svrha primati vas glib, koji iz obješenjačkih pera izići može — u br. 70. nalazi se članak „Tmina u skradinskoj obćini“ napisan od osobe, koja je postavila za svoga pašovanja tminu u obćinsku blagajnu i Kmetinu, al u koje je prodrlo svjetlo i granuti će sunce istine. Ta osoba od davnine uživa svaki prezir, a iz svakoga redka izbija uz zlobu, izhlapljenost pameti.

Svak zna, na koju deliju u srbskom taboru ja ciljaj, a do potrebe pozabavit ću se s njime malko drugčije. Svi, koji se oko njega kupe, slični su njemu, pa ću s toga svima jednako odgovoriti.

Ondje mi se spočitava, da sam izdao svoj rod, svoju braću, svoju vjeru, da sam u današnju obćinsku upravu iz ambicije ili iz požude za korist. Odgovoram: niti sam izdao rod, niti svoju braću, niti svoju pravoslavnu vjeru. Svojm srbstvom ja se ponosim, svojom vjerom ja se dičim, svoju poštnu braću ja ljubim; ali srbstvo meni ne nalaze, da budem s onima, koji su srbstvo svojim prijavim činima okaljali, kojim do srbstva nije nikada bilo, nego samo do osobne koristi, koji su u ime srbstva upropastili ovu obćinu i izgubili istu.

Sa poštnim i čelčnim Srbima evo me uvijek rame uz rame, kô i do sada, za naša načela; ali dok skradinski Srbi ne operu i ne opravdaju tešku ljagu, koja im uvijek nad glavom leži i činjenice ne operu, javno im iznešene u 205. broju „Hrvatske Rieči“ ov. god., i ne pobiju ili sudu ne predađu, nigda me uza se ne će imati. Ovo su na bubanj stavljali najviše ona 3—4 skradinska Hrvata, koji su danas s njima u koalicii, a svima jednaki cilj: „Sveta obćinska jašla, molite za nas!“

Bogu i svietu kažem, koliko mi je do srbstva, toliko i do poštenja i obratno, te ako do ove ozbiljne izjave dolazim, to činim jedino iz patriotizma i za ljubav istini, koja mi je nadasve.

I ako, kako već spomenuh, nepomičnim Sibinom ostajem, jesam i biti ću u današnju obćinsku upravu, jer poštno rad, jer nisu ljudi, kojima je do korita, ni mastnih nadnica, kako je na žalost bilo u prošlosti, već jedino do dobrobiti narodne. Niko mi ne će, a i ne smije

*) Uredništvo ne prima nikakve odgovornosti.

zaniekati, da ne razumijem i ne poznajem bivše, a i sadanj obćinsku upravu.

Mržnja poznatoga zloduha i družine nema medjaša protivu meni, odkada glasovah u političkim izborima 1907. za čestitog gosp. Dra. Antu Dulibića. Za nj sam glasovao i tim se nosim, jer sam glasovao za čovjeka ozbiljna, izučena, radišna i zauzeta. Evo dokaza:

Narod odlomka Bribira i Ostrovice izključivo njemu ima biti haran, što je uređena glavna jaruga „Otres“ u Ostrovici i što je onako pravedno po narod riešeno uređenje Krajevskog polja, to životno njegovo pitanje.

Predbacuje mi se, da sam kao glavar sa povjerenim mi narodom nepravedan, da onima, koji su uza me, dopuštam, da otmilju obćinska dobra, dočim da protivnike bacam na prosjački štap. Kao dokaz navadaju Aćima Šarića, Luku Šarića, Božu Šarića i Gjuru Gnjidića, koji da su preoteli obćinska zemljišta, a kao moje privrženike, da nisam prijavio.

Na ovo odgovaram: Aćimu Šariću i sinu Daki obćinsko upraviteljstvo dne 16. siečnja 1900. naredilo je, da ustave započetu gradnju kuće na obćinskom zemljištu, pod zapelom globe od K 200, koja odluka u cjelini bi odobrena i sa strane Zem. Odbora;

Luki Šariću sud. nagodbom 22. listopada 1901. pod posl. br. 1991 bi ustupljeno preoteto zemljište, uz vječitu daću;

Proti Boži Šariću dne 2. listopada 1901. pod poslovnim br. 1691 obćina prikazala tražbu, što je na preotetom obć. zemljištu posadio stabla;

Gjuru Gnjidiću odlukom 10. siečnja 1902. br. 8819. Zemajskog odbora, a na predlog obćinskog vieća, držanog dne 28. studenoga 1901., bi mu ustupljeno preoteto zemljište uz godišnju daću.

Dakle, navedeni preoteli su obćinsko zemljište za uprave glavara Luke Bjelića, a za načelnikova glasovitog Vinka Matasa, čigov je rad obćinski viećnik gosp. Stj. Kristić u broju 132. „Hrvatske Rieči“ pr. god. onako liepo ilustrirao, da će ostati na vječitu uspomenu njegovu i njegovih potomaka, a na diku njegovih saveznika.

I ako ja u razdoblje od 1900. do svibnja 1906. nisam pokrivaov nijednu obćinsku čast, ipak skradinskom zloduhu ne smeta, da me javno kleveče za nedjela, za koja ne mogu biti odgovoran. Javno pozivjem skradinsku crnu družbu, kojoj je lozinka: „Ocrnjivati svajće ilje poštenje, tko s njima nije“, da javno iznesu sve ono, o čemu bi se ja bio kao seoski glavar ogriješio, na štetu povjerenog mi naroda, te sam spravam odmah povući i posljedice.

Jednom za uvijek izjavljujem, da me ne će pristašiti bljutave rieči, nizke uvjrede i prijetnje, koje poznati skradinski zloduh, sa jos 2—3 de-rana skradinska, tura kroz ono novinarsko biu-rište, jer svojom pisanijom svakomu ogadiše, svak ih je odbigao, a s kojim svaki ponos i obzir ljudski pod noge bacise, a posao je, do kojega ne dopriše ni najprostiji uličari.

Ja svugdje mogu pristupiti vedra i otvorena čela, a dopisnici zakulisnog listića da li mogu, to nek sudi javnost. U ostalome, ostajem na blizji.

Bribirske mostine, 5. srpnja 1908.

Božo Bijelić, glavar.

Dražbeni oglas.

Usljed objave zakupa dne 1. t. m. sa strane upravne Komisije c. k. Domobr. Pukovnije br. 23 u Šibeniku vrhu potrebitih i zamjajljivih naturalija za postaje Šibenik i Zadar kroz g. 1908-09. daje se na javno znanje, da će se dotična dražba obdržati u postaji Šibenskoj dne 15. Srpnja o. g. na 10 sati pr. p., a u postaji Zadar na 13. istog mjeseca u isti sat iz jutra.

Odnosne pismene ponude primaju se naj-dalje do 10 sati jutrom u kancelarijama gorispo-menutih postaja.

Potanjji uvjeti dražbe nalaze se uredovno spravljivoj „knjižici uvjeta“ od 26. Lipnja 1908. Šibenik, na 6. Srpnja 1908.

Od Upravne Komisije c. k. Domobranske Pukovnije br. 23.

STECKENPFERD --

od
Ilijanová mlieka **SAPUN**

najbolje sredstvo za kožu.

40-11

IVAN RUDE

Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. občinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih raz-glednica i svoju bogato ob-skrbljenu papirnicu sa svim pi-sarničkim predmetima.

Prodavaju se *školske knjige* i raznovrstni *koledari*. Veliko skladište igračaka, galan-terijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cene umjerene. Naručbe se opremaju svom po-spješnošću.

ŠIRITE -- -- --

„HRVATSKU RIEČ!“

--- -- -- -- --

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolicu glavno zastupstvo

== osjeguravajućeg zavoda ==

„Victoria“ u Berlinu

utemeljena god. 1853.

Osjeguravajuće grane jesu sljedeće:

- 1.) Pučko osjeguranje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe. b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried takodjer bez liečničke pregledbe.
- 2.) Osjeguravanje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osjeguranje).
- 3.) Osjeguranje glavnica i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavjesti o drugim nužrednim granama osjeguracije.

UVJETI NAJPOVOLJNIJI. --- -- -- --

Sa stovanjem

JURAJ GRIMANI - Šibenik.

Kotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom - udobnim i zdravim sobama i svim ostalim mogućim komforima. - CENE VRLO UMJERENE. - - - -

Preporučuje se *Jvanica ud. Podig.*

Najveća dalmatinska zlatarija

ANTE RADIĆA - SPLIT.

Trg voća, Gradska vrata na obali. 21

Ilustrovane cieniće šalje badava.

Ilustrovane cieniće šalje badava.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Priluvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdrjebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 1/2 %
" " " 30 " " 4 1/2 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtina.

(Sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 3 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 3/4 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge gradove Monarhije, te plaća domicilne svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Obnova tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izričanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrednostne papire, robe, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contrirungs-Lager).

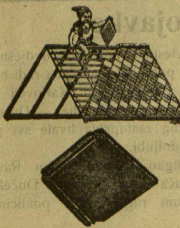
Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osigurava vrednote proti gubitcima zdrjebanja

Banca Commerciale Triestina.

VJEČNI KROV „DINARKA“

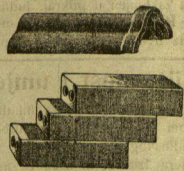
Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA

DALMATIJSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRADJE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

20. VI.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
 - b) osiguranje miraza;
 - c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemočnina, udovnina i odgojnina sa i bez lieiñičke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavnice bez lieiñičke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristobama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavjesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za obćinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zarućne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti obćinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Narućbe obavljaju se brzo i toćno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjume na vrednostne papire, kao i na robu lećuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovćuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnića tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjereseje uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedionićke knjižice u tekućii i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestijnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniće uvjete.

Vinko Majdić

valjni mlin u KRANJU

proizvadjia najbolje vrsti pšenićnog braćna i braćna za krmad uz najniće cijene.

Najveća produktivnost
. Brzo poslućba.

Izravni zastupateljii za Dalmaciju i Bosno-Herzegovinu, izasay Sarajevo i Boku Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

Zastupateljii za Boku Kotorsku: Radoslav G. Žutkii, Kotor.
Zastupateljii za okrućje Pulj: Laćko Križ, Pulj.

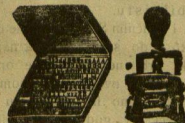
Zastupateljii za okrućje Trst: Aleks. Rupnich i dr., Trst, via squero novo broj 11. 52-8

Oglašujte u „Hrv. Riećii“!

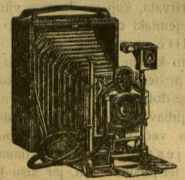
KNJIŽARA I PAPIRNICIA

IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje narućbe svakovrstnih pećata od kausćhucka i kovine.

Skladićte fotografiskih aparata i svih nućrednih potrećstina.

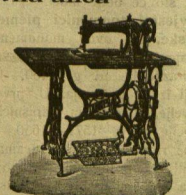
preporuća svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAĆKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riećnika, onća pisaćih sprava, trgovaćkih knjiga, uređovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise

uz originalnu cennu sa taćnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalihia svakovrstnih toplomjera, zwieker-naoćala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacićama. VANJSKE NARUĆBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladićte najboljih i najsvićejnijih živaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.